

Is individuele klonenmenging van populieren beplantingen gewenst?

[232.41]

J. F. WOLTERSON

Alvorens nader in te gaan op de vraag die als titel boven deze bijdrage staat, dient eerst nog eens nadrukkelijk te worden vastgesteld wat het verschil is tussen een aanplant van populier en een van bijvoorbeeld naaldhout.

Populier wordt uit stek geplant, terwijl naaldhout door zaad wordt vermeerderd. Vermeerdering uit stek betekent dat één individu wordt vermeerderd, waardoor alle bomen, die uit deze stekken opgroeien, dezelfde erfelijke eigenschappen zullen hebben. Een opstand aangelegd met dit materiaal zal een grote eenvormigheid vertonen. Vermeerdering uit zaad betekent, dat men bij de aanplant met een grote verscheidenheid te maken krijgt, omdat iedere boom die men plant een individu is dat zijn eigen erfelijke eigenschappen vertoont.

Tijdens het opgroeien behoeft in een populieren opstand niet meer te worden geselecteerd daar alleen beschadigingen en bodemverschillen de vormen van de afzonderlijke bomen nog kunnen beïnvloeden.

Een opstand, uit zaad ontstaan, vertoont grote verschillen in groei tussen de bomen onderling. Om toch een enigszins regelmatige kwaliteitsofstand te verkrijgen bedient men zich hier van een maatregel ter selectie. Dit is de dunning waarbij zwakke, zieke en onderdrukte exemplaren worden weggenomen, maar ook vaak die individuen welke door hun wilde vorm de omringende bomen teveel in hun groei belemmeren.

Een populierenopstand, die eenklonig is, wordt over het algemeen geplant in dat plantverband, waarbij de bomen in volwassen toestand met de kronen aaneen sluiten. Het plantverband ligt meestal bij 7 tot 8 meter in vierkant verband. Dit levert een stamtaal van 200 tot 150 bomen per ha.

Bij coniferen beplantingen, die dus, zoals boven reeds werd vermeld, in feite veelklonig zijn, komt men meestal niet boven een plantverband van een meter in het vierkant uit, zodat een stamtaal van 10.000 bomen per ha normaal kan worden genoemd.

Uit het vorenvermelde kan men twee regels afleiden:

- 1e. Veelklonige opstanden moeten worden gedund omdat de kwaliteitselectie tijdens de groeiperiode plaats vindt.
- 2e. Eenklonige opstanden behoeven niet te worden gedund, omdat de kwaliteitselectie reeds lang voor het aanleggen van de opstand plaats heeft gevonden.

Aan welke voorwaarden zal volgens deze stellingen, voldaan moeten worden indien men bij het aanleggen van populieren opstanden verscheidene klonen wil mengen om het risico te dekken?

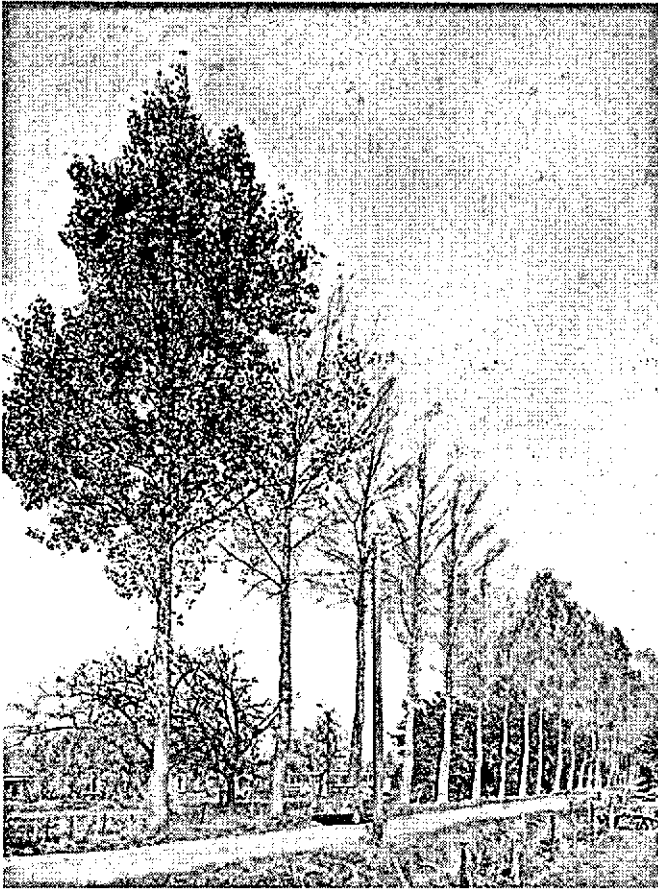
Het antwoord is dat men dan gedwongen is om een nauwer plantverband dan 8 meter in het vierkant aan te nemen en dat men zal moeten dunnen. Immers de individuele eigenschappen van de klonen zijn verschillend en vroeger of later zullen zij zich zodanig uiten dat dunning noodzakelijk wordt.

In zijn artikel getiteld: „Overwegingen en ervaringen van een populieren-

planter", heeft de heer H. Hulshof, in het augustusnummer 1965 van het tijdschrift *Populier* deze beide stellingen niet over het hoofd gezien. Hij gaat bij zijn opzet uit van een dusdanige menging van vier klonen en van een zo nauw plantverband, dat hij na enkele dunningen een eenklonige aanplant met een normaal plantverband overhoudt. Die klonen die minder geslaagd blijken te zijn verwijdert hij dus. Voor opstanden en lanen in wijd plantverband, duikt toch ook telkens weer het denkbeeld van klonenmenging als risicodekking op.

Uiteraard is hiervoor al met dit denkbeeld afgerkend, maar toch is het wellicht goed om de lezer te wijzen op de resultaten die dergelijke beplantingen in de praktijk op kunnen leveren.

Op de foto ziet u hier een rijenbeplanting in „het oude land", die na de ernstige *Marssonina* aantasting in de afgelopen zomer, later in de herfst grote verschillen in gevoeligheid voor deze ziekte van de individuele bomen toonde. De oorzaak van deze verschillen is het feit dat men hier met verschillende klonen te doen heeft. Men ziet 'Robusta' vol in het blad tegenover

Specifieke gevoeligheid van drie populierenklonen voor Marssonina.

'Regenerata' bladerloos. Ook 'Gelrica' is op deze foto te zien, die wat bladhoeveelheid tussen beide klonen instaat.

Nog schriller is het beeld van 'Robusta' en 'Regenerata' op de omslag waar beide klonen met elkaar afgewisseld voorkomen. De 'Regenerata' zal in de komende jaren doorgaan en gekapt moeten worden. Men kan zich voorstellen dat er een erbarmelijk beeld zal ontstaan dat het landschap zal ontsieren. Er zal een laan overblijven die er uit zal zien als een kam waar zo hier en daar de tanden uitgebroken zijn. Men zal ongetwijfeld de 'Robusta' eveneens kappen. De leeftijd van deze populieren was omstreeks 20 jaar, een leeftijd waarop een gezonde populier op het maximum van zijn jaarlijkse houtproduktie is gekomen. Het kappen van de gezonde bomen betekent dus een groot verlies aan houtproduktie.

Ook een opstand met normaal plantverband die uit een individuele menging van twee klonen bestaat, zal indien er één dood gaat in zijn geheel geveld dienen te worden. Wil men bij dergelijke beplantingen toch meer klonen gebruiken, met als motief risicospreiding, dan zal men dus nooit tot individuele menging maar tot groepsgewijze menging dienen te besluiten.

Lanen kan men in stukken opdelen en deze stukken, van bij voorkeur enkele honderden meters lengte met telkens een andere kloon beplanten. Opstanden zal men in moeten delen in stukken van minstens een kwart hectare, afhankelijk van de grootte van het terrein. Ook deze stukken kan men dan telkens met een andere kloon beplanten.

Gaan er dan klonen dood, voordat de kapbare leeftijd bereikt is, dan hoeft men niet de hele aanplant te kappen.
